

«ДІАЛОГ ДВОХ КУЛЬТУР» XXI – У 2021-МУ

Неминучий і назрілий соціальний конфлікт у трьох авторів змушує героїв піти на відкрите порушення закону, що завершується глибоким каяттям та муками сумління. Так само і Е. Ожешко демонструє гуманістичний і виразно позитивістський підхід до проблеми формування злочинця як особистості, відшуковуючи факти, які б виглядали як наукові докази у поясненні психології переступника, та які б виправдовували його як результат збігу певних обставин у житті. Шевченко вдається спершу до загальних розмірковувань про соціально-економічні причини бідності.

Мотив соціальної помсти у творах Е. Гаскелл і Т. Шевченка розпочинається спочатку як реалізація особистої відплати персонажів. Для Джона Бартона, якому випадково випадає жереб здійснити замах на життя молодого фабриканта Карсона, майбутнє вбивство видається одним із необхідних елементів боротьби проти власників заводів. Е. Гаскелл пояснює покірну готовність, із якою Джон Бартон прийняв свій випадковий жереб, його пристрасною до опіуму, яка вже стала доконаним фактом хворобливої узалеженості.

Тож якщо легковажне рішення пристати до розбійників учорашній управитель панського маєтку Кирило з повісті Т. Шевченка приймає під впливом значної дози алкоголю, то Джон Бартон на момент здійснення вбивства, за задумом письменниці, теж не усвідомлював своїх вчинків, бо перебував на останній стадії наркоманії.

Головний герой повісті «Варнак», як і персонажі «Mary Barton...» і «W zimowy wieczór», ніколи не був схильним до злочинної поведінки – розбійником він стає вимушено, зазнавши кривди від дворянина, супроти якого не міг чинити опору.

Кирило, Ясь і Джон – жертви трагічних обставин, які письменники не виводять із природного наслідку несправедливих суспільних норм, а вважають результатом необхідного та нерозважливого рішення стати бунтівником через брак справжньої християнської віри та покорі. Осуд злочинців у повісті «Варнак» Т. Шевченка, романі «Mary Barton...» Е. Гаскелл і новелі «W zimowy wieczór» Е. Ожешко оснований на християнському усвідомленні меж добра та зла. Зло, яке зароджується в серцях розбійників, спрямоване нібито на досягнення добра: так, Кирило грабує багатих і віддає гроші бідним, у революційній «монетарній» спосіб вирішуючи проблему достатку нижчих соціальних верств. У романі Е. Гаскелл раптовий спалах люті чартистів через нерозважливий учинок молодого фабриканта виливается у планування терористичного акту, щоб залякати власників заводів і змусити їх підвищити зарплатню робітникам на їхніх умовах. У новелі Е. Ожешко Ясько стає злочинцем унаслідок несприятливих обставин, без яких з молодого хлопця навряд чи б виріс бандит, який на усіх наводить жах.

Бунти, в яких беруть участь Джон Бартон, Кирило та Ясько, не належать до надзвичайних суспільних феноменів. Відчуття маргіналізованості у статусі вигнанців спонукало до пошуку форми протистояння зі суспільством, у якому вони не мають можливостей реалізуватися як повноправні громадяни. Такою формою стала участь у чартистській

організації та розбійницькому загонові, де чоловіки здобувають успіх та набувають авторитету.

Важливим складником інтерпретації традиційного образу розбійника в повісті «Варнак» Т. Шевченка, романі «Mary Barton: A Tale of Manchester Life» Е. Гаскелл, новелі «W zimowy wieczór» Е. Ожешко став мотив соціальної помсти. Т. Шевченко, Е. Гаскелл і Е. Ожешко завершують історії розбійницької зв'язки своїх персонажів щирим покаянням. В цих текстах розвинуто тему бунту проти влади та вбивства в ім'я суспільної справедливості. Водночас мотив соціальної помсти ґрунтується на індивідуальних бунтах героїв, які переживають внутрішні драми й намагаються проектувати свою помсту в антисоціальний спосіб. Мотив соціальної помсти у творах Т. Шевченка, Е. Гаскелл і Е. Ожешко втілює авторські ідеї «бунтівної людини» в першій половині XIX ст. в конкретних історичних обставинах. Письменники засуджують організований бунт і його вияви в терористичних акціях, приводячи їхніх виконавців до щирого каяття та в однаковий спосіб пропагують ідею суспільного примирення та прощення.

«Шлях артефакту з розкопок до музею»

Доктор історичних наук, професор Ірина Скакальська Шлях артефакту від моменту, коли його знайшли археологи і до часу, коли він потрапив до музею як експонат є тривалим. Артефакти і колекції, виявлені під час археологічних розкопок, відносяться до Музейного Фонду України. Краєзнавчі музеї активно співпрацюють з науковими археологічними установами, проте в своєму штаті

не завжди мають фахових археологів. У Кременецькому Краєзнавчому музеї є експозиція з археологічних знахідок різних історичних періодів, які потрапили до музею з розкопок, починаючи ще від Олександра Цинкаловського.

Маю досвід праці в археологічних експедиціях, оскільки студенти спеціальності «Історія» КОГПА вивчають не лише теоретичну частину археології, але й практичну. У 2017р. була укладена угода між КОГПА та Інститутом археології НААУ про те, що здобувачі вищої освіти будуть

брати участь в археологічних експедиціях. Значний досвід проведення розкопок отримано у Волинській археологічній експедиції в с. Хрінники Рівненської обл., на берегах Хрінницького водосховища. Пам'ятка, яку досліджували, була багатощарова і містила культурні шари бронзового віку, ранньозалізного часу, поморсько-кльошової культури та періоду Київської держави. На окремих ділянках траплялися й палеолітичні знахідки.

Археологічною експедицією, в складі якої була й зі студентами, виявлено поселення ранньозалізного часу на Волині. Воно займало високий правий берег р. Стир. На поселенні виявлено кілька житлових споруд, велику кількість господарських будівель та ям-погребів, зібрано велику колекцію кераміки, кістяних знарядь праці (проколки, шпильки), глиняних преслиць, кілька бронзових прикрас (шпилька, витий браслет, закладка ін.). Фрагменти кераміки, виявлені у житлі, належали горщикам і мискам. Один уламок чорнолощеної посудини був орнаментований заглибленими лініями і штампованими візерунками.

Зазначені артефакти поповнюють колекцію музею. Проте артефакт ще має пройти шлях її «наукового опрацювання археологічного матеріалу». Цей етап включає чищення, реставрацію, графічне відтворення, фотографування. Далі вчений-археолог починає займатися пошуком аналогії, визначенням наявності чи відсутності специфіки у даного археологічного об'єкту. Відбувається відкриття й невідомих науці культур.

Після наукового опрацювання артефакти переходять у стадію історичного джерела. Аналізу цих джерел присвячена більшість наукових праць. Це і є метою класичної археології. В археологічних музейних колекціях зберігаються не лише індивідуальні знахідки або експозиційні матеріали, а всі артефакти, отримані під час розкопок.

Матеріали, які надходять до музею внаслідок розкопок, проведених археологічними експедиціями, певним чином обліковуються. При заповненні інвентарних карток наукові працівники музею консультуються з археологами, які передали в музей археологічні колекції. Також археологи надають музейникам фахові рекомендації щодо самих артефактів.

Цьогоріч разом зі студентами 11-ї групи були учасниками археологічної експедиції при Залозецькому краєзнавчому музеї, який лише створений й ще урочистого відкриття не відбулося. Розкопки велися поблизу с. Загір'я Залозецької ОТГ під керівництвом директора, археолога із значним стажем роботи Василя Ільчишина. Спершу було проведено археологічну розвідку спецтехнікою, яка сканувала територію і показала якість скупчення (то можуть бути різні вироби, кераміка, кістки, метал тощо). Експедицією було розкопано житло ранньозалізного віку (глиняні стіни будинку із залишками обпаленого дерева), виявлено піч, фрагменти кераміки, кістки тварин та залізну голку для пошиття одягу. За матеріалами експедиції планується виставка з розміщенням на банерах фото артефактів і представлення їх на науково-методичному семінарі з історії, археології та краєзнавства. Знайдені артефакти поповнять колекцію краєзнавчого музею.

Під час розкопок було також розчищено бункер часів Першої світової війни (адже знахідки – стаціонарні і мобільні). Основне завдання музею не лише зберігати артефакти, а саме експонувати матеріали, тому що закриті у фондах, вони цікаві для вузького кола спеціалістів. Постійна експозиція чи тимчасова виставка дозволяє не просто показати усім бажаним результати роботи археологів, але й популяризувати археологічні джерела і власну історію.

Олена ТРИГУБА,
голова Ради молодих науковців

ЩЕ РАЗ ПРО АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Проблема академічної доброчесності належить до проблем постійної та гострої актуальності, бо стосується вічно нового, неповторного, навіть значною мірою суперечливого процесу наукової творчості та й не менше осітньо-педагогічної роботи. Такій «вічній» тематиці було

приурочено круглий стіл «Академічна доброчесність як запорука якісної освіти», підготовлений Радою молодих науковців академії та коледжу у співпраці з бібліотекою нашого навчального закладу, участь в якому брали не лише молоді науковці, а й представники Студентського наукового товариства. Зрозуміло, що засідання круглого столу проходило в режимі онлайн, що не вплинуло на активність

учасників, а відтак і на ефективність та рівень обговорення заявленої проблематики.

Учасників онлайн-дійства привітав проректор з наукової роботи академії, доктор педагогічних наук Микола Курач. Функції модератора виконувала голова Ради молодих науковців, кандидат сільськогосподарських наук Олена Тригуба. Кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики дошкільної та початкової освіти Оксана Швець аналізувала «Особливості дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти» – тематичну проблематику, що особливо цікавила учасників круглого столу – студентів академії та коледжу. Не тільки практично корисну, а й навчально-теоретично необхідну проблему «Культура академічної доброчесності: роль бібліотеки» вирішувала завідувач бібліотекою навчального закладу Юлія Стрельчук. Про «Академічну доброчесність педагога» говорила викладач фахового коледжу Антоніна Гура, а викладач кафедри теорії та методики трудового навчання і технологій Дмитро Клак – про «Академічну доброчесність у контексті освітнього контенту».

